

Interni broj:180-018/22

Datum: 02.06.2022. godine.

Stručno mišljenje – Procjena stanja postojećeg drvoreda u ulici Alije Izetbegovića

Započinjanjem industrijalizacije, odnosno dolaskom austrougarske vlasti, u Bosni i Hercegovini se počinje s planskim podizanjem zelenih površina, jer se prilikom urbanizacije gradova vodilo računa o javnom zelenilu. Upravo iz tog perioda potiču veliki gradski parkovi u svim našim gradovima. Pored parkova, tada se podižu i naše najznačajnije aleje, odnosno drvoredi.

Na području grada Visoko je između ostalih drvoreda i aleja od izuzetnog značaja i drvored u ulici Alije Izetbegovića.

Drvoredi predstavljaju jednu od najznačajnijih kategorija zelenila. Iako egzistiraju u najnepovoljnijim uslovima oni su veoma efikasno sredstvo za ublažavanje ekstremnih uslova sredine. Takva je činjenica sa drvoredom u ulici Alije Izetbegovića.

Međutim, kako sve ima rok trajanja, tako i pojedini, nama najznačajniji drvoredi su na kraju svog postojanja, te je iz tog razloga neophodno pronaći alternativne ili rekonstruirati postojeće.

Prema VTA (Visual Tree Assessment) metodi procjene stanja stabala zapaženo je da na zasađenim stablima predmetnog drvoreda (*Aesculus hypocastanum*, *Tilia cordata*) prisutno oboljenje drvoreda u cjelosti zbog dostignuća tehnološke i fiziološke zrelosti istih. Pretpostavka je da je 70% drvoreda oboljelo zbog abiotskih uzročnika oboljenja i djelimično biotskih, te zbog svoje statičke nesigurnosti predstavlja potencijalnu opasnost za građane i nastanak materijalne štete. Obzirom da su fiziološki oslabljena stabla, centralna trulež je evidentirana na četiri stabla kestena (*Aesculus hypocastanu*), dok su kancerogena oboljenja debla prisutna na tri stabla. Na cjelokupnom drvoredu su evidentirani simptomi prisustva patološkog oboljenja – aktuelan je problem kestenovog moljca minera (*Cameraria orchidela*) koji za posljedicu ima prijevremenu nekrozu lišća sa defolijacijom te fiziološkim slabljenjem istih. Jedno stablo kestena (*Aesculus hypocastanum*) je prestalo vegetirati u potpunosti, te predstavlja potencijalnu prijetnju za građane i za nastanak materijalne štete.

Obzirom da mikrouvjeti u području korjenovog sistema moraju biti zadovoljavajući da bi stablo moglo optimalno egzistirati, **koncept rekonstrukcije** postojećeg drvoreda bi se temeljio na adekvatnom uklanjanju postojećeg drvoreda (17 komada -15 starih i 2 mlađa stabla, *Tilia platyphloos*, *Aescullus hypocastanum*) i istovremenom podizanju novog drvoreda sa svim potrebnim predraradnjama i ispunjenjima pogodnih uslova za realizaciju istih.

Potrebno je istaći da se postojeći drvored nalazi u neposrednoj blizi podzide ispod koje se nalazi aktivno šetalište, te zbog toga je neophodno zadržati korjenske sisteme postojećeg drvoreda kao „prirodnu armaturu“ koja osigurava stabilnost spomenute podzide.

Najprihvatljivije rješenje za nova stabla je realizovati sadnju na mjestima između postojećih, kako bi se zadržalo što više „prirodne armature“ radi bezbjednosti cjelokupne lokacije.

Obzirom na činjenicu da je to strogo urbani centar grada i uzimajući u obzir činjenicu prisustva velike količine asfaltnih površina neophodno je podizanje i sadnju novih stabala predvidjeti sa postavljanjem zaštitnih rešetki za stabla. Na taj način bi im se omogućio nesmetan razvoj a ujedno obezbjedila i zaštita istih od mehaničkih oštećenja.

Urbana stabla procjenjuju se na temelju estetskih, ekoloških, socijalnih i ekonomskih koristi koje pružaju. Urbane šume pružaju brojne koristi koje su izražene u ekološkim i socijalnim funkcijama šuma od kojih je najvažnija ona ekološka. Radi ispunjenja tih funkcija nužno je imati sigurna i stabilna stabla odnosno urbane šumske sastojine, zbog čega je neophodno ulagati na njihovo očuvanje, liječenje, obnove.

U ovom periodu tzv. ekološke krize neophodno je djelovati u cilju sačuvanja stabala, a posebno zdravih stabala sa širokolisnom masivnom krošnjom, kakva su u našim alejama i drvoredima, jer daju svoj maksimum u pogledu odavanja benefita za okoliš (obogaćuju zrak, pročišćavaju biosferu, smanjuju temperaturene ekstreme, omogućuju zemlji da upije veće količine vode, sprečavaju erozije itd.)

Zbog tih činjenica se prilikom izbora vrste prednost daje **autohtonim vrstama**, koje su adekvatno prilagođenje našim klimatskim uvjetima te koje su prirodnim arealom vezane za naša područja što bi predstavljalo najbolju sigurnost za njihov opstanak i egzistenciju u narednom periodu.

Prilog: Fotografije s terena
Fotografije konceptualnog podizanja novog
drvoreda sa zaštitnim rešetkama

Uviđaj izvršili:
Fikreta Šabanović, referent tehničke pripreme
Sabina Rastoder, mr. hortikulture